

PODWYSSZENIE (58) *sb n*

podwysszenie (19), **podwyższenie** (15), **podwyszczenie** (13), **podwyszenie** (11);
podwyższenie *CzechRozm*, *SkarJedn*, *LatHar* (5), *WujNT* (2), *SkarKaz* (3), *SkarKazSej* (3);
podwyszczenie *KrowObr* (5), *Leop*; podwyszenie *OrzQuin*, *Calep* (4); podwysszenie : podwyszczenie :
podwyszenie *Mącz* (-:4:2), *RejPos* (1:2:-), *SkarŻyw* (-:1:3), *SarnStat* (18:-:1).

-słz-, -ssz- (18), -złz- (1); -źłz- (15); -fłz-, -łłz- (13); -fz- (11).

o jasne, końcowe e pochylone; -enié (17), -énié (2); -enié *OrzQuin*; -enié : -énié *SarnStat* (16:2).

sg *N* podwysszenie (19); -é (7), -(e) (12). ◊ *G* podwysszenia (19). ◊ *D* podwyższeniu (3). ◊
A podwysszenie (10); -é (6), -(e) (4). ◊ *I* podwyszczeniem (3). ◊ *L* podwyższeniu (3). ◊ *pl N*
podwyszczenia (1).

Sł stp: podwyszenie, *Cn brak*, *Linde XVI w.* (jeden z niżej notowanych przykładów) s.v. podwyższyć.

1. Podniesienie wysokości, górnego poziomu (3) : Contentio et submissio, Podwyższenie y zníženie.
Mącz 227b; *Calep* 14a.

Przen [czyje] (1) :

Szereg: »wzrost i podwyższenie« (1): O nędzne źiarnko y robaczkwie/ ćielźcie fię á czekaycie w
proftocie y niewinności/ wzroftu y podwyższenia fwego. *SkarKaz* 84b.

2. Podniesienie ceny, wartości pieniężnej; *auctarium Mącz*, *Calep*; *licitatio Calep*, *JanStat*; *evectio*
JanStat [w tym: czego (20)] (21) : *Mącz* 20b; *Licitatio* – Podwifzenie czeni [lege: ceny]. *Calep* 602a,
114b; A co fię tycze Arend podwifzenia/ tedy Arendę oddawfzy fpełná do fkárbu/ [...] piątą część
do fkárbu náłzého dawác máią. *SarnStat* 104, 88, 89 [6 r.], 104 [4 r.], 403.

podwy(s)zenie komu (4): **PODWYSSZENIE** CLA Káźimiérzánóm: [...] O tym pátrw w *Metryce*,
Titulo, Kráków, Káźimiérz. *SarnStat* 405, 405, 963, 1310.

Zwrot: »na zwysz wynosić podwysszenie« (1): *NAd* to/ zákázuiemy [...] *Praełátóm* náłzény
Dioeceliiey/ którzy máią poruczóną *Iurisdicią*/ áby wizytuiąc/ ná zwifz nie wynóšili podwifzenia
liczby [*non excedant evectio numerum JanStat* 206]/ która ieft w práwie poftánowiona. *SarnStat*
212.

3. Znalezienie i uczynienie przedmiotem kultu (7) :

Wyrażenie: »podwyższenie Krzyża Świętego« (2): *LatHar* 391; *Zydz*/ pogáni y haeretycy o to
fię ftáráli/ áby drzewo Krzyża ś. zelzyli/ zágrzebli y zátráćili. O czym w kościelney hiftoryey/ o
Nálezieniu y Podwifzeniu Krzyża S. *WujNT* 382.

Zestawienie: »Podwifzenie Świętego Krzyża« = *święto chrześcijańskie obchodzone 14 IX* (5): Kiedy
Suchedni pófzczą. Po *Popielcu*/ po *Świątkách*/ po Podwifzeniu S. Krzyża/ y po S. *Lucyey*/ pierwfe
Srzody y *Soboty*. *LatHar* ++7, ++5; [zecznał yz cztery pozwi [...] Na vyelmoznego *piotra* ligáže
[...] wesrzodze bliską po podwifsenyv sywenthego krziza nyedawno przeslego iest polozil *ZapKra*
1544 31/726].

~ »Dzień, [Święto] Podwifzenia Świętego Krzyża« (3): *Leop* AAA4v; (*marg*) 14. Dniá *Wrzełniá*
(-) W dzień podwifzenia świętego Krzyża. *Antiphoná* *Kołcielna*. *LatHar* 390, *Aaa3v*; [ABY kto
tym nie vwłoczył wiary tey hiftoryey iż święto podwifzenia Krzyża S. pozdniey było [...] vftawione/
niźli ten S. *Symeon* żył *SkarŻyw* 631 (*Linde* s.v. podwifzyc)].

[*Szereg*: »podniesienie abo podwysszenie Krzyża Świętego«: iż włchodne kościoły/ [...] zwáli ie [święto] także podniefienim abo podwyżfzenim Krzyżá ś. *SkarŻyw* 632 (*Linde*).] ~

4. *Wywyższenie społeczne, wysoka pozycja; oddanie większej czci, uhonorowanie; dignitas Mącz; exoche Calep; exaltatio Vulg; provectio JanStat* (26) : *KrowObr* Tt2v; odiał mi [Bóg] wżytki myśli y ftáránia około podwyższenia/ álbo téż około dobrego mienia iákiégo *OrzQuin* G4v; *Calep* 390a.

podwyższenie czego (5): Fálfzywie thedy Papiełz bogáctwa fwoie zowie/ podwyfłfzenim Pána Kryftułowego Królestwa. *KrowObr* 33, 33; wżyfcy [...] iemu [papieżowi] iáko fynowie posłufzeńtwá w duchowych rzeczách y wtych świeckich ktore ku iedności y podwyżfzeniu wiáry S. fłuzą/ oddáią. *SkarJedn* 204; *SkarŻyw* 115; Požadáią ludzie dobrego mienia/ vrzędow/ fławy świeckiey/ podwyżfzenia domow fwoich *SkarKazSej* 675a.

podwysszenie czyje [w tym: *pron poss* (5), *G sb i pron* (4), *ai poss* (1)] (10): *KrowObr* 33 [2 r.]; *Mącz* 20c; *RejPos* 298v; iż nie ták dobra fwe⁸⁰ wofobliwości/ iáko czći Bożej y podwyżfieniá národu wiernych Bożych pragnął. *SkarŻyw* 114, 493; *WujNT Iac* 1/9; zkądby fzláchtá Koronna [...] miáła ftanu y podwyszfzenia fwégo podpomozienié y podporę. *SarnStat* 192; *SkarKaz* 244a; *SkarKazSej* 694a.

W połączeniach szeregowych (2): Abowiem thá przyfiegá/ nic fię nie ściąga ku cíci Boskiey/ [...] iedno tylko ku cíci/ ku pyfze/ y ku podwyfłfzeniu/ y pánowániu Papiežá Rzymłkiego. *KrowObr* 33; *SkarŻyw* 546.

Szeregi: »cześć i podwyższenie« (1): *SkarKazSej* 692a cf *Wprzen*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.]

»pochwała i podwyższenie« (1): [królowie] dáią im [urzędóm] moc ná zaplátę dobrym y złym/ áby fádzac kto czego godzien/ dobrym pochwałę y podwyżfzenie/ á złym karánie dawáli. *SkarKaz* 206b.

»sława i podwyszszenie« (1): Oni [heretycy] ludziom pochlebuiąc fwey v nich sławy y podwyfłfzenia [...] fzukáli *SkarŻyw* 493.

W przen (1) : Pokázuią to ftátutá wáfze/ [...] w iákiey czći [...] przodkowie wáfzy/ krolewki ftan mieć chćieli [...]. Wiedzac [...] iáko z krolow cześć wżytká y podwyżfzenie/ ná ich dobre iáko z głowy ná członki/ fplywáło. *SkarKazSej* 692a.

Przen [czyje] (1) : Bog ielt [...] tarcz moiá y rog zbáwienia mego/ Podwyżfzenie moje *CzechRozm* 128.

a. *Pycha, zarozumiałość* (2) : *Evectio* Wywiezienie. Et *Metaphorice* qui extollentia, Podwyfłfzenie. *Mącz* 477c, 477c.

b. *Potęga* (2) :

Zwrot: »podnieść podwys(z)szenie [czyje]« (2): Błogołławiony iefth Bog Izráelłki/ iż iuż raczył nawiedzić á fpráwić odkupyenie ludowi fwemu. A podnioł iuż podwyfłfzenie náfze w domu Dawidowym fłużebniká fwego. *RejPos* 296, 298.

5. *Wzniesienie terenu* (1) :

Wyrażenie: »podwyszenie ziemie« (1): *Cippus*, Górká nieyáka/ álbo podwyfłfzenie ziemie yákoby grób *Mącz* 54b.

Synonimy: 2., 3. *podniesienie*; 4. *chwała, cześć, podniesienie*.

Cf **PODWYSSZYĆ**

